

Valaki azt magyarázta nagyszombaton, hogy ha vasárnap ki akarnék menni Megyerre, úgy kerülhetem el a legjobban a versenyvonaton való tolongást, ha már délelőtt kimegyek, és kint ebédelek a pályán, egészen jó az ottani resti.

Erről eszembe jutott, hogy valaha régen Krúdy Gyulával jártam így Megyerre. Ő nagy művésze volt a kényelemnek. Tizenkettőkor már a versenytér vendéglőjében ültünk. Süttött a nap, káposztapille szállt a söröskrigli szélére. Friss volt a borjúpörkölt. A pálya üres, a pázsiton nyergeletlen telivéreket sétáltattak. Mire az első vonattal megérkezett a tömeg, mi már a feketekávé is túl voltunk.

Történt egy nap, hogy a pincér, aki kiszolgált bennünket, olyan buzgalommal sürgött-forgott körülöttünk, olyan rajongással nézett Krúdyra, hogy elkezdtem gyanakodni, van közöttük valami régi, különös kapcsolat, talán egy nagy mulatás emléke.

A pincér fürge, öreg ember volt, himlős, a bal szemére kancsított, de barátságos, kedves, meleg, jókedvű lélek ült az arcán. Krúdy laposakat nézett rá, a levestől a pörköltig, végre a körözött liptóinál megkérdezte:

– Mondja csak, fiam, nem találkoztunk mi már valahol?!

Az öreg pincér megállott az asztalnál, sugárzott az arca.

– De igen, nagyságos úr. Egyetlenegyszer. Egy éjszaka. Tizenöt évvel ezelőtt. Nagykállóban!

– Kezdek már emlékezni! – dörmögte Krúdy mély gordonkahangján. – Mondja csak, fiam. Nem maradtam én adós akkor magának?!

A kancsal, vén pincér rajongó boldogsággal felelte:

– Igenis, nagyságos uram. Föl méltóztatott íratni a számlát! Aztán el tetszett utazni másnap.

Krúdy Gyula megdörzsölte a homlokát, mintha vissza akarna emlékezni rá, hogy mit fogyasztott tizenöt évvel ezelőtt a kállói kávéházban. És vissza is emlékezett. Elkezdte csöndesen bemondani a cechét:

– Várjon csak. Volt két kemény tojásom. Egy skatulya szardíniám. Egy üveg söröm... Na, mi még? Mert valamim még volt, úgy emlékszem!

– Egy koronát tetszett adatni a cigánynak! Krúdy bólintott, oldalt billent, ezüst fejével:

– Jól van, fiam. Adja csak össze!

A pincér kancsal szeme ragyogott. Jókedvűen mondta:

– Már meg is van, nagyságos uram! – a belső zsebéből kivette nagy, fekete pincértárcáját, kotorászott benne egy kicsit, aztán egy időtől sárgult, régi számolócédulát tett az asztalra. Rajta volt tételenként a kállói ceH, a végösszeg, keresztbe írva az egészen Krúdy neve, mint az adós elismerése Eltette a pincér a számolócédulát, és őrizte tizenöt éven át, mint egy hajfürtöt vagy egy szerelmes levelet. Mert ebben a dologban nem a hitelezői konokság nyilvánult meg, hanem az emberi érzés. A pincér megszerette az első percben Krúdyt. Olyan megmagyarázhatatlan érzés ez, mint a szerelem. A pincér vagy a szívébe fogadja a vendéget, vagy elutasítja. Az egyiknek odaadná hitelbe a kabátját, a másiknak nem ír föl egy kapucínert sem.

És milyen nagy dolgot árul el ez az ereklyeként őrzött számolócédula. Szinte többet ér, mint egy középfajtájú bronzszobor egy kisebb téren. Micsoda személyes varázsa lehetett Krúdy Gyulának, hogy a cédulát, amin rajta volt a neve, nem dobta el a pincér tizenöt éven keresztül, hanem a tárcájában hordta, kedves emlékeknek.

A számlán három korona hatvan fillér volt. Krúdy letett egy ezüst ötpengőst a kenyérmorzszás abroszra. A pincér meghatott tréfával szabadkozott, hogy azóta drágább lett az autogram, öt pengőért nem adja oda.

– Tartsa meg a pénzt is, a cédulát is! –
dünnyögte Krúdy.

A pincér nem nyúlt a pénzhez. A kabalára
hivatkozott, hogy játék előtt nem jó fizetni.

Krúdy a mutatóujjával feléje tolta az ezüstöt:

– Tegye el, öreg. Ha letörök, visszakérem
kölcson, az utolsó futam után!

A kancsi ember végre eltette a pénzt, és
eldöcögött ferde sarkú, szomorú pincércipő-
jében.

Krúdy utánanézett, és csendesen magya-
rázni kezdte a pincérsorsot. Melyikből lesz
vendéglős, melyik csúszik le, hogy szivaros
gyerek legyen belőle hetvenesztendős korá-
ban, amikor már nem tudja cipelni a sok tá-
nyért. A keményebb boldogul, a lágyabb
alulmarad.

– Ez nagyon puhalelkű lehet, szegény
boldogtalan! – dörmögte. – Milyen nehezen
fogadta el a pénzt! El kell pusztulni az ilyen-
nek. De ennek az öregnek én a kezembe ve-
szem a dolgát. Ebből én korcsmárost csiná-
lok, valahol Budán. Elég ennek egy egészen
kicsi üzlet, ahol nincs más, csak bor, a ven-
dégnek magának kell hozni a kolbászt meg a
kenyeret!...!

Azt hiszem, meg is tette, amit mondott. Sok
ilyen eltört sorsú barátja volt Krúdy Gyulának.

1942